گزارش: دلایل حذف درخواست فیپای ارسال شده از سوی ناشران به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران (سال‌های 1394 – 1397)

فهرست‌نویسی پیش از انتشار (فیپا) عبارت است از فهرست‌نویسی توصیفی و تحلیلی کتاب پیش از انتشار و درج آن در صفحه حقوقی یا صفحه شناسنامه همان کتاب که شکل ابتدایی و مختصر صدور فیپا در ایران را در کتاب‌های چاپ سال ۱۳۴۶ به بعد دانشگاه تهران و ۱۳۴۹ به بعد خانقاه نعمت‌اللهی می توان دید.

در سال ۱۳۷۱ کتابخانه ملی ایران این طرح را به طور آزمایشی با برخی از ناشران به اجرا گذاشت و پس از موفقیت نسبی پیشنهاد قانونی شدن آن، طی طرحی در اسفند ۱۳۷۴ از سوی کتابخانه ملی به هیئت دولت ارائه کرد که تصویب‌نامه آن در تاریخ ۸/۱۲/۱۳۷۵ به کتابخانه ملی ابلاغ شد و مسئولیت اجرایی طرح بر عهده کتابخانه ملی نهاده شد.

در مهر ۱۳۷۷ کتابخانه ملی با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اجرای طرح را به طور رسمی آغاز کرد. اکنون با همراهی و مساعدت ناشران بیش از ۹۰% از کتاب‌های منتشرشده در سطح کشور همراه با این اطلاعات منتشر می‌شوند. طبق بررسیها تخمین زده می‌شود که سالانه بیش از یک میلیارد تومان صرفه‌جویی حاصل اجرای طرح صدور فیپا است.

در کشور ما صدور فیپا به صورت الکترونیکی از سال ۱۳۸۶ آغاز شد و از سال ۱۳۹۰ صدور فیپا فقط به صورت ثبت الکترونیکی امکان‌پذیر است. هم اکنون تمامی ناشران کشور درخواست خود را به صورت الکترونیکی از طریق سایت سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ارسال می‌نمایند و فیپای کتاب خود را از طریق سایت سازمان اسناد و کتابخانه ملی دریافت می‌کنند. در ابتدای امر درخواست‌های ارسالی ناشران از طریق سایت بررسی شده و درخواست‌های ناقص و اشتباه از گردش کار صدور فیپا خارج می‌گردد. حذف درخواست ناشر پس از اعلام به صورت تلفنی امکان پذیر است.

تاریخچه حذف درخواست فیپا

از زمان آغاز فرآیند صدور فیپا به صورت الکترونیکی در سال ۱۳۹۰ حذف درخواست‌های ناقص، اشتباه و تکراری نیز آغاز گردید. از سال ۱۳۹۰ لغایت ۱۳۹۴ درخواست‌های حذف شده ناشران به صورت مکتوب روزانه بر روی برگه‌هایی ثبت می‌شد. در اواخر سال ۱۳۹۳ با توجه به نیاز شدید بخش فیپا جهت بررسی و کنترل موارد حذفی و همچنین پیگیری سریع‌تر و هماهنگ‌تر درخواست‌های حذفی، پیشنهاد ثبت سیستمی کد رهگیریهای حذف شده ناشران به بخش آیتی داده شده که از خرداد ۱۳۹۴ این امکان با ایجاد صفحه ای در اینترانت فراهم شد.

همکاران بخش فیپا پس از بررسی درخواست ارسالی از سوی ناشر، هنگامی که درخواست با اشکالی مواجه است پس از اطلاع به ناشر (به صورت تلفنی یا ایمیل) شماره رهگیری درخواست، عنوان کتاب و دلیل حذف درخواست را در صفحه درخواست‌های حذفی به ثبت می‌رسانند.

در سال ۱۳۹۴ تا پایان سال این طرح به صورت آزمایشی با گزینه‌های پیشنهادی اولیه انجام شد که پس از آن گزینه‌های انتخابی اصلاح شد و تغییرات کلی در صفحه به وجود آمد. هم اکنون آرشیو ماهانه درخواست‌های حذفی از سال ۱۳۹۵ تا کنون وجود دارد. همچنین در این صفحه امکان گزارش‌گیری‌های بسیاری مانند گزارش‌های پیگیری شماره کد رهگیری حذف شده، آمار دلیل حذف در ماه، آمار حذف بر اساس شخص حذف‌کننده، آمار حذف بر اساس تاریخ حذف و غیره وجود دارد.

روند انجام گزارش

در این گزارش سعی بر این است که دلایل حذف درخواست‌های ارسالی از سوی ناشران در سال‌های ۱۳۹۴ لغایت ۱۳۹۷ مورد بازبینی قرار گرفته تا بتوان تعداد رکوردهای حذفی را در آینده کاهش داد. اعداد گزارش حاضر پس از جمع‌آوری از صفحه اینترانت در برنامه اکسل وارد شده و آمارهای عددی با نمودارهایی ارائه می‌گردد.

گزینه موارد دیگر که در همه سال‌ها وجود دارد مربوط به دلایل حذفی است که همکاران فیپا با ارائه توضیحی در کادر

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

توضیحات حذف دلیل حذف رکورد را غیر از آنچه در گزینه‌ها وجود دارد اعلام نموده‌اند که بررسی و کنترل این گزینه خود نیاز به بررسی و زمان بسیار دارد و پیشنهاد می‌گردد در آینده گزارشی کامل از این گزینه تهیه گردد تا گزینه‌های سامانه موارد حذف فیپا تکمیل و تصحیح گردد.

گزارش سال ۱۳۹۴

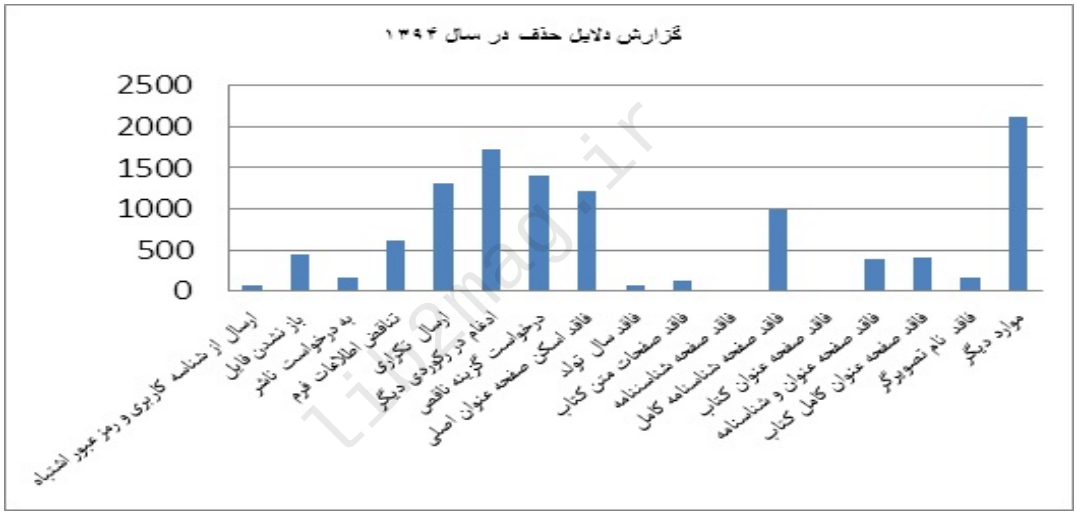

بیشترین دلیل حذف درخواست ناشران در سال ۱۳۹۴ مربوط به عناوینی است که ناشر به جهت تکمیل درخواست قبلی خود یا تکراری ارسال نموده است. گزینه ادغام در رکوردی دیگر با ۱۵ درصد و گزینه ارسال تکراری با ۱۲ درصد که تا اندازه‌ای در ارتباط با یکدیگر هستند بیشترین آمار را به خود اختصاص داده‌اند. در ابتدای کار ناشران درخواست‌های خود را پیش از زمان حال به صورت ناقص با ۱۳ درصد ارسال می‌کردند که در این نمودار نیز قابل رؤیت است.

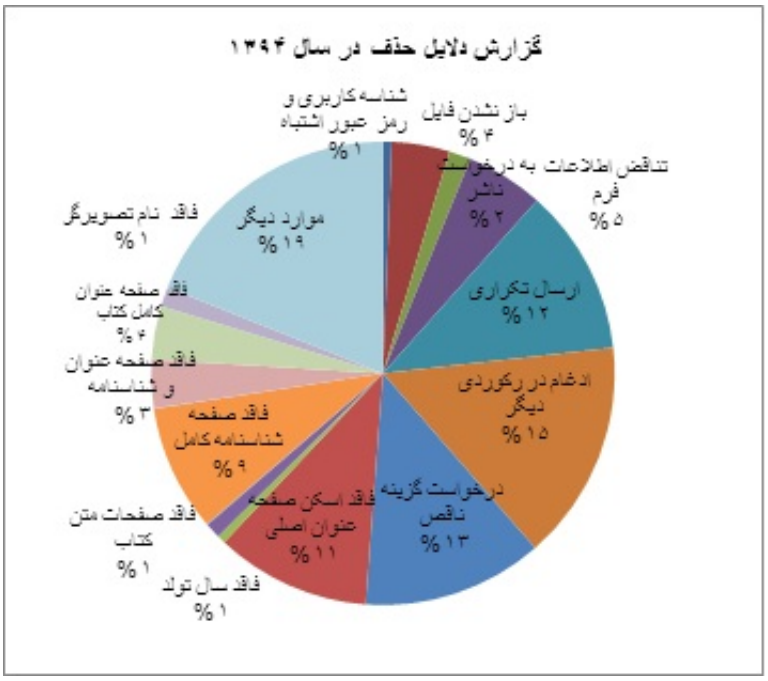

گزارش سال ۱۳۹۵

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

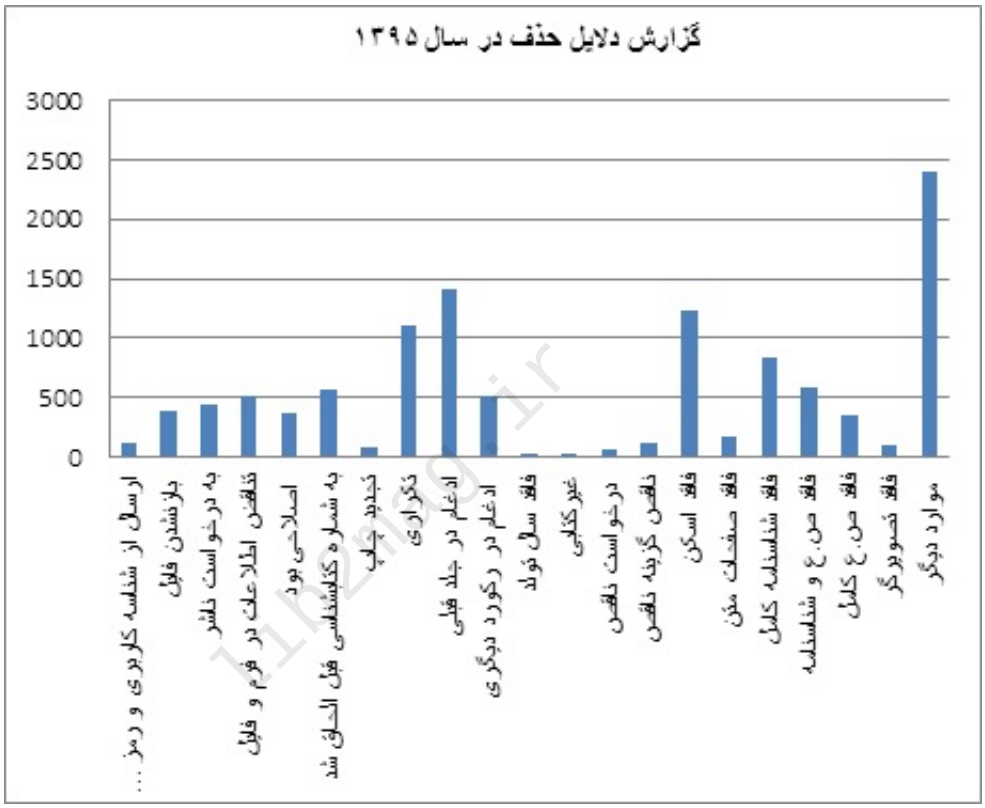

در سال ۱۳۹۵ بیشترین دلایل حذف ادغام درخواست ارسالی در رکوردی دیگر بوده است. البته عدم ارسال صفحه عنوان اصلی توسط ناشر نیز از موارد شایع در این سال است که به مرور با افزایش آگاهی ناشران این مورد رو به کاهش است.

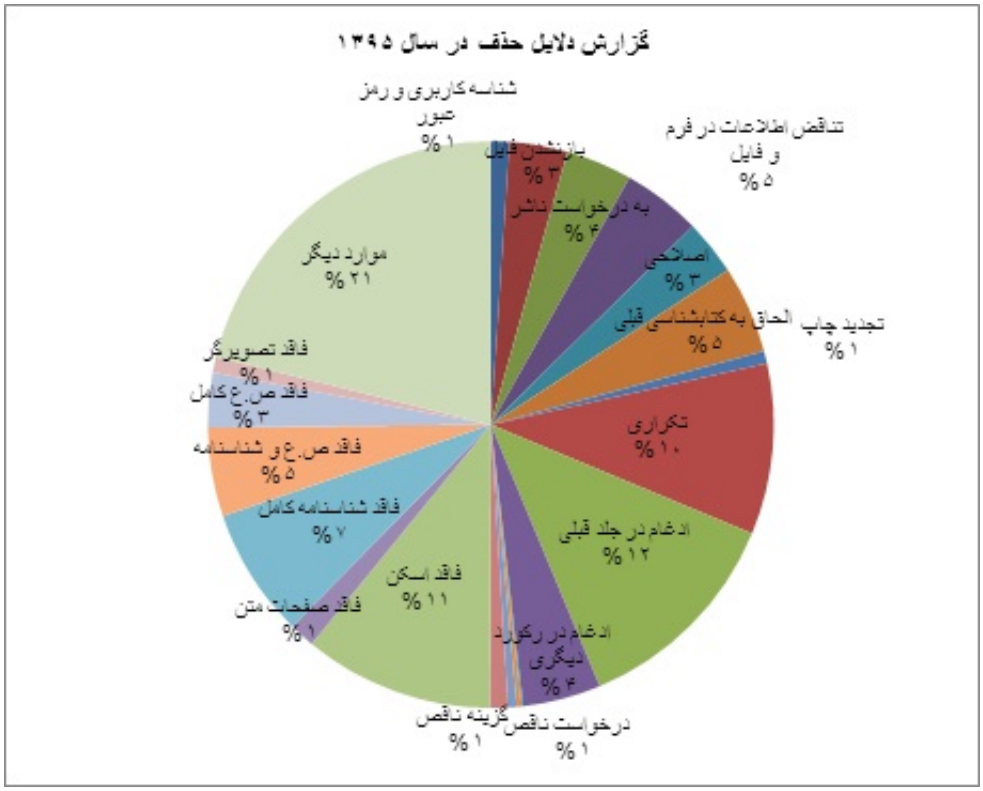

گزارش سال ۱۳۹۶

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

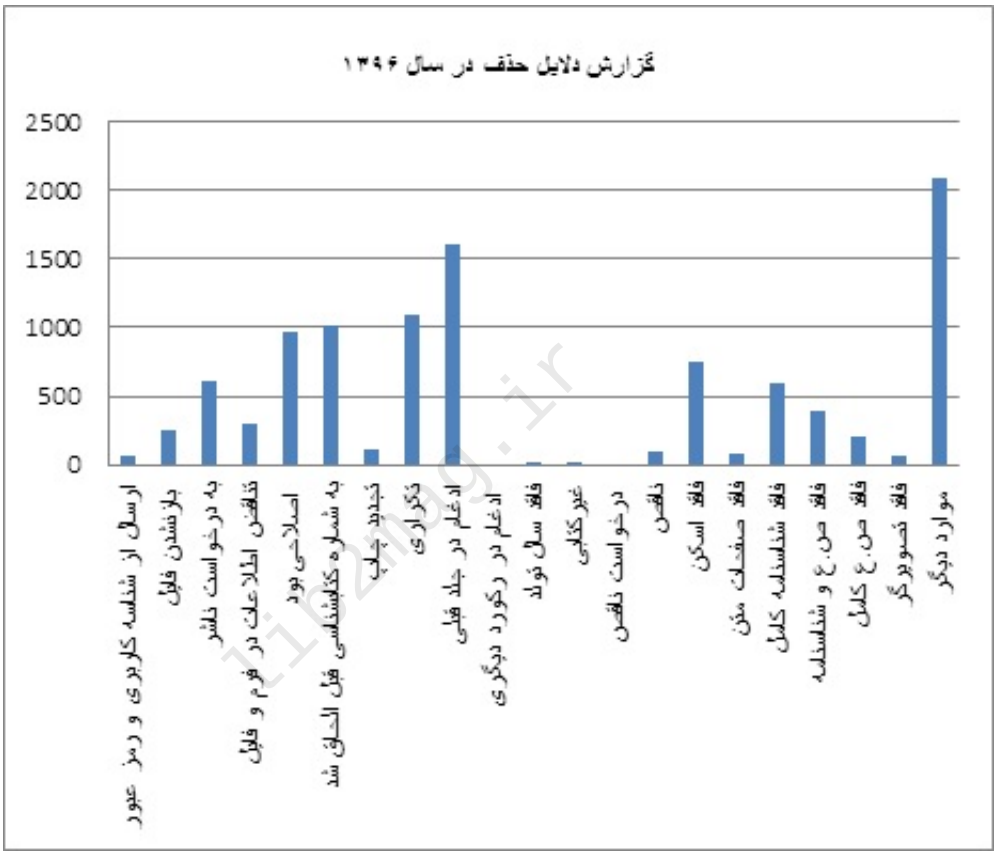

همچنان ارسال تکراری و ادغام درخواست ارسالی در رکورد دیگر بیشتری دلایل حذف در سال ۱۳۹۶ را از آن خود کرده است و طبق پیش‌بینی عدم ارسال صفحه عنوان اصلی و مواردی چون فقدان موارد مورد نیاز فهرست‌نویسی در حال کاهش است. لیکن با توجه به اینکه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمان اعلام وصول کنترل ظاهری فیپا را نیز بر عهده گرفته‌اند تعداد عناوین ارسالی جهت اصلاحی فیپاهای گذشته در حال افزایش است.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

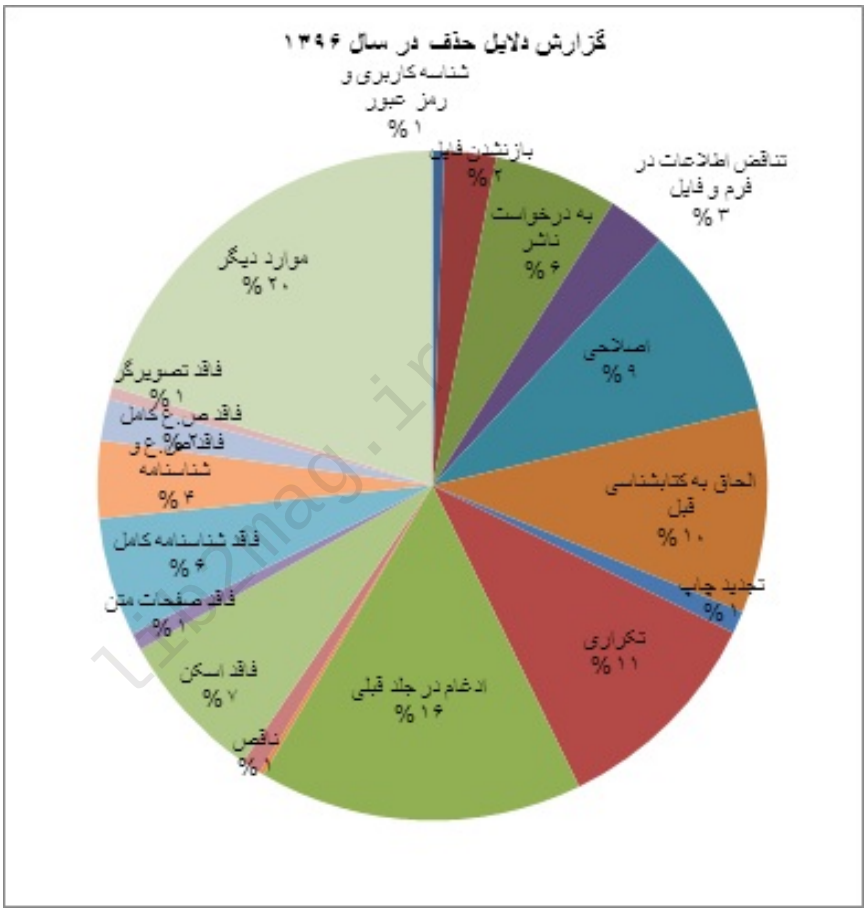

گزارش سال ۱۳۹۷

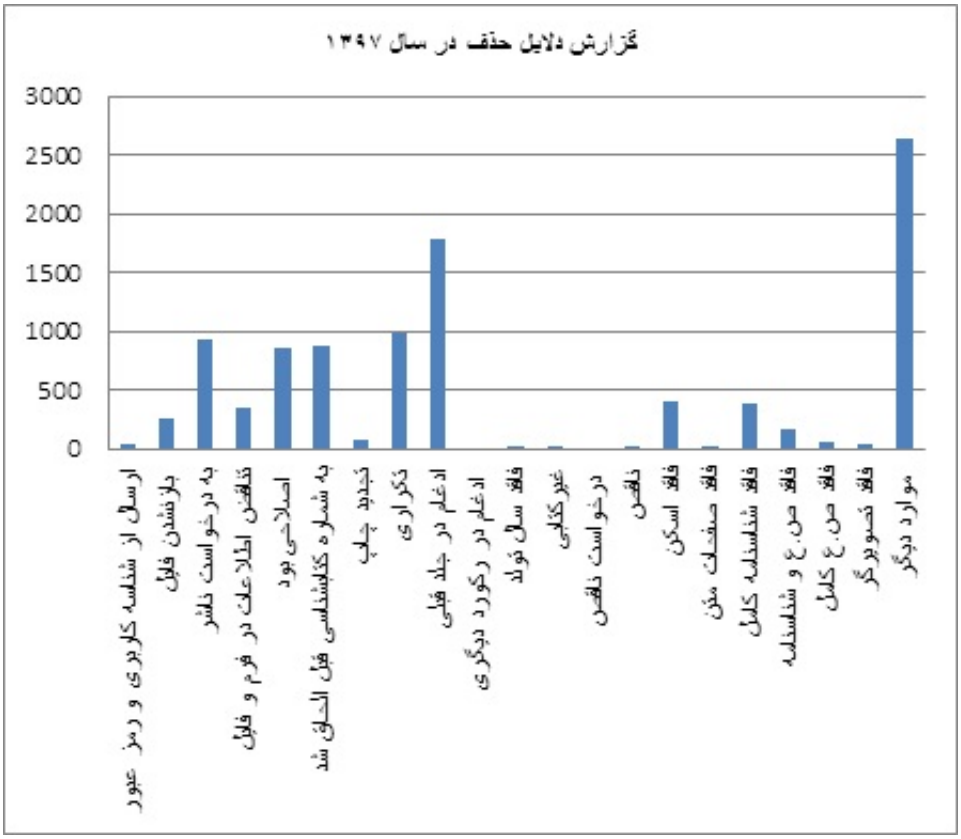

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

در سال ۱۳۹۷ همان‌طور که در پیش‌بینی‌های اولیه انتظار می‌رفت ناشران با ارسال درخواست به صفحه اپک به طور کامل آشنا شده‌اند و اشکالات درخواست‌های گذشته خود را برطرف نموده‌اند؛ بنابراین فقدان صفحه عنوان اصلی، صفحه عنوان و صفحه شناسنامه کاهش چشم‌گیری کرده و در مقابل درخواست اصلاح، الحاق به رکورد کتابشناسی که قبلاً فیپای آن صادرشده است جهت اصلاح یا ادغام در جلد قبل همچنان ارقام بالایی را نشان می‌دهند. در سال ۱۳۹۷ برخی از گزینه‌ها همچون ادغام در رکورد دیگر، درخواست ناقص و ناقص از میان مواردی که دلایل حذف در سامانه بودند حذف شده است؛ بنابراین در اینجا اعداد صفر گزارش داده شده است.

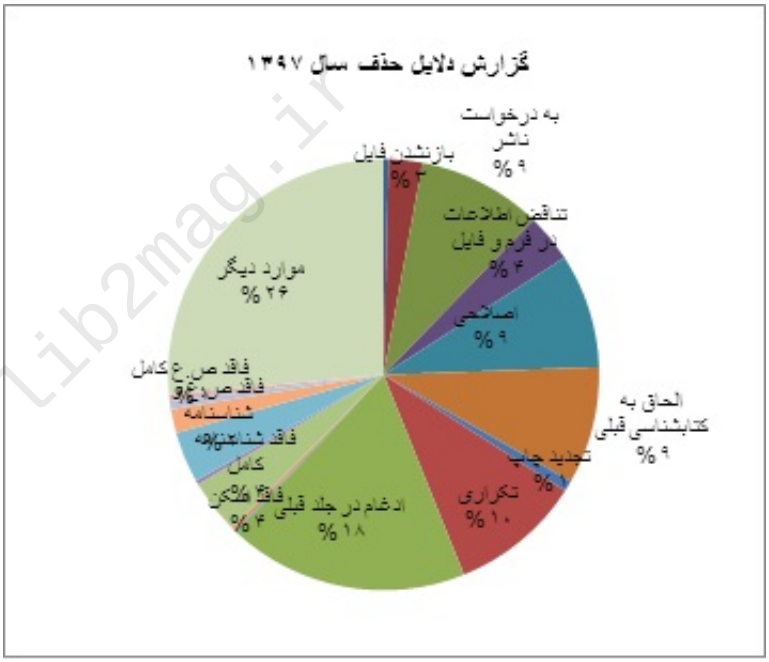

مقایسه گزارش‌های سالیانه دلایل حذف

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

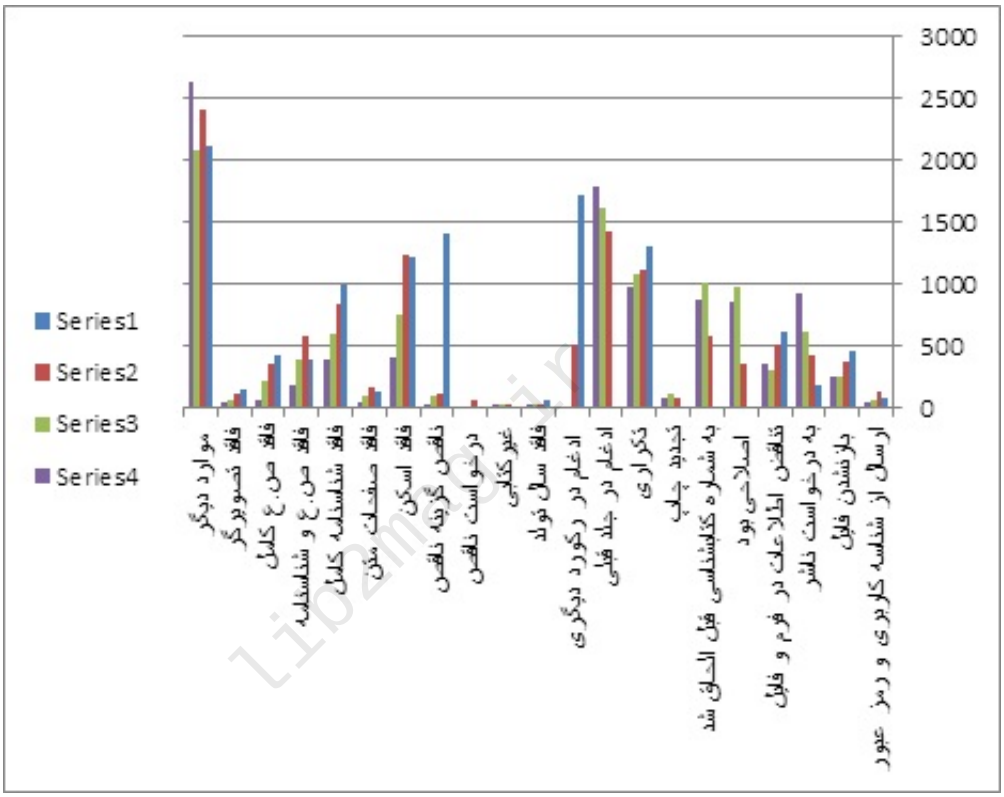

رنگ آبی مربوط به سال ۱۳۹۴، رنگ قرمزسال ۱۳۹۵، رنگ سبز سال ۱۳۹۶ و رنگ بنفش سال ۱۳۹۷

مقایسه آمار به صورت کلی نشان‌دهنده این امر است که ادغام در جلد قبلی و تکراری بیشترین آمار حذفی را به خود اختصاص داده است. گزینه ارسال درخواست ناقص در سال‌های اولیه بسیاری از دلایل حذف را به خود اختصاص داده بود که در سال ۱۳۹۷ این عدد به صفر نزدیک شده است. آمار دلیل حذف بدون صفحه عنوان و شناسنامه و صفحه عنوان اصلی کتاب به مرور زمان کاهش‌یافته است.

دلیل حذف ارسال از شناسه کاربری و رمز عبور اشتباه و باز نشدن فایل‌ها در ابتدا بیشتر و به مرور کاهش‌یافته است و در مقابل حذف به درخواست ناشر در حال افزایش است. حذف درخواست فیپا به دلیل اصلاحی بودن در سال ۱۳۹۶ به دلیل الزام وزارت ارشاد جهت اصلاح فیپای کتاب در زمان اعلام وصول افزایش یافته است.

برخی از گزینه‌ها چون ادغام در رکوردی دیگر، غیر کتابی، ناقص، گزینه ناقص در ابتدا از گزینه‌های صفحه حذف بوده است که به مرور جای خود را به گزینه‌های دیگر داده‌اند. انتخاب گزینه موارد دیگر در حال افزایش است که قاعدتاً توضیحاتی توسط کارشناسان به صورت متنی در صفحه حذف وارد شده است. باز هم اعلام می‌گردد که لازم است این گزینه به صورت کامل مورد بررسی قرار گرفته تا در صورت نیاز گزینه‌های صفحه مربوط به حذف درخواست اصلاح و تکمیل گردد.

گردآورندگان:
مرضیه امام علیزاده – اطهره احمدی

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها): مرضیه امام علیزاده و اطهره احمدی
عنوان مقاله: گزارش: دلایل حذف درخواست فیپای ارسال شده از سوی ناشران به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران (سال‌های ۱۳۹۴ – ۱۳۹۷)
عنوان مجله: کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: 2.0 i-Kitbdar)
دوره مجله(Vol): ۶

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

کتابدار ۲.۰
مجله ای فناوری، مهارتی و کاربردی برای کتابخانه ها و کتابداران ایران
شاپا: ۲۴۲۵-۲۴۲۵

مشخصات استناددهی به این مقاله

شماره مجله(Issue): ۲
سال(Year): ۱۳۹۹
شناسه دیجیتال(DOI):
لینک کوتاه: http://lib2mag.ir/11133

lib2mag.ir

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.